

DESATORO 1

1. *Úvod do Desatora*
 2. *1. prikázanie*
 - *Zbožnosť*
 - *Klananie sa*
 - *Modlitba*
 - *Povera*
 - *Modloslužba*
 - *Veštenie a čarovanie*
 - *Špiritizmus*
 - *Pokušanie Boha*
 - *Svätokrádež*
 - *Simonia*
- Záver*

1. Úvod do Desatora

Hovorili sme o hriechu, o jeho podstate a o zle, ktoré prináša. Rozdelili sme si hriechy do niektorých kategórií. No aj tak zatiaľ nevieme, podľa akých zákonov delíme skutky na morálne dobré a morálne zlé. Nestačí totiž nejaká spoločenská dohoda, ako to tvrdia liberáli. Podľa nej sa spoločnosť dohodne na tom, čo je zlé a čo dobré a podľa toho sa jednotlivci riadi. Tak nejako to realizovali nacisti za čias Hitlera. Dohodli sa, že bude dobré a spoločensky prospešné odstrániť určité skupiny ľudí a preto sa to nepovažovalo zlo. Preto mnohí vrahovia boli schopní stáť nad zavraždenými a fotografovať sa ako na poľovačke pri zabitých zvieratách, namiesto toho, aby utekali a schovávali sa pred spravodlivým trestom.

Morálka teda nemôže byť vecou dohody, pretože ľudstvo nie je dokonalým spoločenstvom, vzhľadom na to, že žiadny jednotlivec patriaci do spoločenstva nie je dokonalý.

No a nakoniec je samozrejmé, že človek je už raz taký tvor, že čo mu vyhovuje, to sa snaží nejakým spôsobom legalizovať bez ohľadu na to, či skúmal do hĺbky skutočné dôsledky skutkov.

Preto je nevyhnutný iný zákon, ktorý nepodlieha vôli človeka. Ktorý je nad človekom a jeho platnosť nie je závislá na tom, čo si človek želá. Je potrebný zákon podobný zákonu zemskej príťažlivosti. Tomu hovoríme objektívny zákon, pretože nie je závislý od toho, či ho človek uznáva alebo nie. Bez ohľadu na to jednoducho funguje a je platný. Totiž aj keby celé ľudstvo vyhlásilo, že zákon o zemskej príťažlivosti je nezmysel, onen zákon fungovať neprestane a ostane platný presne tak isto, ako keď ho uznáva celé ľudstvo.

Takéto zákony v oblasti morálky môže vydávať len niekto vyšší od človeka a tým je práve Boh. Zákony z jeho dielne sú teda nezávislé od ľudských názorov. Napriek tomu, že ich mnohí neuznávajú a majú na ne rôzne názory, sú neustále platné. Ani dôsledky ich prekročenia sa nemenia podľa toho, ako na ne hľadíme. Dôsledok vraždy bude vždy nespravodlivá smrť, aj keby mal vrah na to iný názor.

9. DESATORO 1

Súbor práve takýchto zákonov, ktoré nie sú subjektívnymi zákonmi človeka a ktoré pochádzajú z dielne Boha, nazývame Desatoro.

Desatoro podľa tradície daroval ľuďstvu Boh na hore Sinaj prostredníctvom Mojžiša. Bol napísaný na dvoch kamenných tabuliach a vložený do posvätnej schránky nazývanej Archa. Prvé dve tabule, ktoré napísal Boh osobne, boli zničené Mojžišom, keď zostupoval z vrchu a videl, že Izraeliti sa dopustili modloslužby. Ďalšie tabule napísal Mojžiš svojou rukou tak, ako mu povedal Boh.

Desatoro obsahuje desať základných zákonov, ktoré sú akoby názvami kapitol, pod ktorými sa nachádza mnoho iných zákonov a usmernení. Delíme ho na dve časti. Prvá obsahuje tri zákony, ktoré upravujú vzťah človeka k Bohu a druhá časť obsahuje 7 zákonov upravujúcich vzťah človeka k človekovi.

Podobné súbory zákonov však nachádzame aj v náboženskej literatúre starovekých národov. U Egypťanov sa nachádzajú v „Knihe mŕtvych“, u Babylončanov v zákonníku Hammurabiho a v Gilgamešovom epose. U starých Indov teologicko-filozofické náuky Upanišád vykladajú ešte staršiu náuku Véd.

Musíme si uvedomiť, že človek má rozumovú schopnosť a pomocou nej je schopný spoznávať základné prirodzené zákony Božie. Preto časti zákonov nachádzame aj u iných náboženstiev. Desatoro ale všetky tieto dokumenty ďaleko prevyšuje. Svojím obsahom a usporiadaním je dekalóg jedinečný.

Samozrejme cieľ Desatora nie je ono samo. Desatoro a všetky zákony, ktoré podeň patria sú len cestou, na konci ktorej stojí pozemské aj večné šťastie človeka. Čím menej človek Božie zákony rešpektuje, tým menej skutočného šťastia môže v tomto živote dosiahnuť. To, čo potom dosahuje, sú len prchavé úlomky, ktorými sa snaží uspokojiť svoju túžbu. No keďže mimo Boha to nejde, neustále siaha po ďalšom a ďalšom hriechu, aby ukojil túžbu po šťastí. Ani si neuvedomí, že to vlastne nie je možné, lebo ako hovorí sv. Augustín: „Nespokojné je naše srdce, kým nespočinie v tebe, Bože.“

Teraz skúsme prejsť jednotlivé Božie zákony. Nebude to samozrejme podrobný výklad každého z nich ale skúsime sa na ne pozrieť v skratke čo najpraktickejšie.

2. Prvé prikázanie

„Ja som Pán, Boh tvoj, nebudeš mať iných bohov okrem mňa, aby si sa im klaňal.“

(Ex 20, 2 – 6)

Prvý zo zákonov sa dotýka absolútneho základu vo vzťahu človeka voči Bohu a tým je postavenie Boha na to miesto, ktoré mu právom prináleží. Je ním samozrejme miesto najvyššie. On má byť absolútnou prioritou, ktorú nesmieme posunúť ani o jediný stupienok nižšie. Vychádza to už zo samotnej Božej prirodzenosti, že ho nemôže nik a nič nahradiť.

Preto aj to, čo Boh od človeka žiada, je prioritné. On predsa usporiadava svojimi zákonmi, čo je dôležité, čo je menej dôležité a čo najmenej.

- **Zbožnosť**

V tomto zákone sa od človeka žiada v prvom rade **zbožnosť**. Aby sme sa nemýlili – zbožnosťou nemusí byť to, že sedíme v kostole každý deň, lebo aj tí, čo tak robia môžu mať od opravdivej zbožnosti veľmi ďaleko. *Zbožnosť je vnútorná snaha byť v jednote s Bohom.*

- **Klaňanie sa**

Ďalšia požiadavka tohto zákona je **klaňanie sa** Bohu. Úkon klaňania sa zahŕňa v sebe dve zložky: prvá je vnútorná, na ktorej sa zúčastňuje rozum a vôľa a druhá je vonkajšia viditeľná – ako je klačanie, úklon, padnutie na zem, bozk...

Samozrejme vonkajší úkon dostáva svoju špecifickú hodnotu na základe vnútornej dispozície. Je totiž zbytočné hádzať sa po zemi, keď rozum a vôľa nevzdávajú Bohu vnútornú úctu aká mu prináleží. No na druhej strane je len málo pravdepodobná skutočná úcta, ak nie sme ochotní vykonať dokonalý fyzický úkon napríklad pokľaknutie.

• **Modlitba**

Posledná požiadavka v tomto zákone je požiadavka **modlitby**. Vieme, že modlitba je vnútorný duchovný rozhovor s Bohom. Pre existenciu akéhokoľvek vzťahu je nevyhnutná komunikácia dvoch osôb. Bez komunikácie sa vzťah pomaly rozpadá a zaniká. Preto aj vo vzťahu k Bohu je nevyhnutná komunikácia. Je to však špecifický spôsob komunikácie, na ktorom by sa mali zúčastňovať v prvom rade rozum a vôľa a nie pamäť (teda nie len rapotať naučené modlitby, bez toho, aby sme si rozummom uvedomovali, čo hovoríme a voľou chceli hovoriť). V modlitbe máme Boha oslavovať, ďakovať mu, chváliť ho a prosiť ho. Nikdy sa predmetom našej modlitby nesmie stať akékoľvek morálne zlo, lebo to sa protíví Božej svätosti. Bolo by teda zvrátené prosiť Boha v modlitbe napríklad o pomoc pri krádeži, alebo o šťastlivý a bezproblémový potrat. Modliť sa môžeme a máme za všetkých ľudí, no pamätajme, že Kristus prišiel kvôli hriešnikom a nie kvôli spravodlivým. Podľa toho máme smerovať aj svoju modlitbu hlavne za ľudí hriešnych a slabých. Možno hlavne za tých, ktorí nám osobne nejakým spôsobom ubližujú.

Účinok modlitby je neomylný, pokiaľ sa modlitba koná správne. Za správnu modlitbu sa považuje splnenie týchto troch základných bodov:

- to za čo sa modlíme má smerovať k dosiahnutiu spásy,
- modlitba sa má konať s dôverou, bez pochybovania a má byť vytrvalá a sústredená,
- ten, kto sa modlí, musí byť v stave posväcujúcej milosti, alebo byť aspoň na začiatku obrátenia.

Tu upozorňujem na zvláštnosť a nechápavosť tých, ktorí počas celého roka nepristupujú k sviatosti zmierenia, aby nadobudli stav posväcujúcej milosti, no pritom sa každý deň modlia. Je to niečo podobné, ako keby sme iného človeka nesmierne urazili, ponížili a odmietli, a večer by sme mu volali a pokúšali sa s ním rozprávať, ako by sa nič nestalo, teda bez toho, aby sme ho za oné správanie prosili o odpustenie.

Neznamená to však, aby sme sa prestali modliť, keď sme v stave hriechu. Práve o to viac sa máme modliť a prosiť Boha o odpustenie a milosrdenstvo. Nesmieme však modlitbou zakrývať svoju neschopnosť a nechotu plniť iné dôležité požiadavky, ktoré sa na nás kladú.

Vedomé a dobrovoľné zanedbávanie týchto požiadaviek môžeme klasifikovať ako hriech, ktorý treba vyznať vo sviatosti zmierenia.

Okrem toho je hriechom proti základným princípom prvého Božieho prikázania toto:

• **Povera**

Môžeme povedať, že je to viera v nadprirodzené vlastnosti stvorených vecí alebo javov, ktoré im Boh nedal. Poväčšine je to však ľahkým hriechom, lebo ide skôr o prejav nevzdelanosti a nerozumnosti.

9. DESATORO 1

- **Modloslužba**

Tu ide o falošný náboženský kult, kedy človek namiesto Stvoriteľa uctieva stvorenie. Vyznačovali sa ňou hlavne staroveké náboženstvá, ktoré sa klaňali slnku, hviezdám, prinášali obeť moru...

Akokoľvek modloslužba je ťažkým hriechom. Aj predstieraná modloslužba je ťažkým hriechom, lebo je to vonkajšie zapretie viery v skutočného Boha.

Nesmieme zabúdať, že klaňať sa môžeme jedine Bohu. Ani Panne Márii a iným svätým nevzdávame poklonu ako Bohu. Ak by to niekto robil, dopustil by sa vážneho previnenia voči prvému Božiemu prikázaniu. Svätých si len uctieваме.

- **Veštenie a čarovanie**

Veštenie je činnosť, prostredníctvom ktorej sa človek chce dozvedieť tajomné veci, ktoré tu a teraz prirodzeným spôsobom poznať nemožno. Nesmieme sa dať oklamať peknými rečami veštcov, ktorí pri svojich praktikách vzývajú aj Božie meno a mená svätých. Vo Svätom písme nachádzame jasné informácie o tom, ako sú tieto praktiky Bohu odporné. Pokiaľ nejde o vzývanie zlého ducha, ktorý má pomôcť pri zjavení tajomných vecí, môžeme to považovať za ľahký hriech, lebo je to skôr dôsledok absencie zdravého rozumu ako hriech proti Bohu.

Veštenie v pravom zmysle slova je však vždy ťažkým hriechom, lebo sa uskutočňuje prostredníctvom vzývania zlého ducha, alebo sa aspoň počíta s jeho pomocou pri zjavovaní skrytých vecí.

Čarovanie je zas vzývanie zlého ducha k dosiahnutiu nejakého vonkajšieho efektu. Čarovaniu je ale podobné aj Zlorobenie, teda pokus spôsobiť blížnemu zlo pomocou diabla. Myslím, že netreba pripomínať, o aký vážny hriech ide a obávam sa, že je oveľa nebezpečnejší pre toho, kto čaruje ako pre toho koho sa snaží očarovať.

- **Špiritizmus**

Je to snaha vyvolať duchov zosnulých pre poznanie tajomných vecí a vyvolanie podivných efektov. Venovať sa mu alebo zúčastňovať sa na špiritistických seansách, je ťažkým hriechom.

- **Pokušanie Boha**

Je to snaha skúšať Boha, aby dokázal, či má nejakú moc. Je to veľká opovážlivosť od malého človeka, žiadať Boha, aby dokázal sám seba.

- **Svätokrádež**

Ide o nedôstojné zaobchádzanie so svätou vecou. Svätokrádež je vždy ťažkým hriechom.

Rozlišujeme:

- Osobnú svätokrádež: poškrvnenie posvätenej osoby.
- Miesta svätokrádež: poškrvnenie posväteného miesta.
- Vecná svätokrádež: poškrvnenie a zneuctenie posvätenej veci.

- **Simonía**

Inak ho nazývame aj svätokupectvo. Dopúšťa sa ho ten, kto duchovnú a nadprirodzenú vec zrovnáva s hmotnou dočasnou vecou. Napríklad kto chce peniazmi

9. DESATORO 1

vyjadriť dosiahnuté milosti. Tu treba upozorniť, že ani milodar, ktorý sa dáva spolu s úmyslom na svätú omšu kňazovi, nie je cenou svätej omše. Tá sa nedá vyjadriť ani všetkými peniazmi sveta. V minulosti sa simónie dopúšťali mnohí, ktorí si za peniaze kúpovali duchovné úrady v Cirkvi.

Záver

Dostali sme sa na záver Prvého Božieho prikázania. Sami si položte otázku, či ste vôbec tušili, o čom všetkom nám toto prikázanie hovorí. Nie je to také jednoduché poznať hriechy. Preto je potrebné učiť sa Božie zákony nielen kňazom, ale všetkým ľuďom. Sú totiž určené pre nás. Nám majú slúžiť a pomôcť nám k spáse a šťastiu. To však nebudú môcť, pokiaľ ich nebudeme poznať.